

Dosarul nr. 3ra-550/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (V. Sanduța)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, V. Buhnaci și L. Pruteanu)

DECIZIE

10 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecător
judecătorii

Oleg Sternioală
Ion Druță
Iurie Bejenaru
Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de către Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu Valentina Butnaru și Agenția Proprietăți Publice cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse cererile de apel depuse de către Consiliul municipal Chișinău și Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel, fiind menținută hotărârea din 5 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a depus cerere de chemare în judecată la 5 iulie 2017 împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu Valentina Butnaru și Agenția Proprietăți Publice cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea pretențiilor reclamantului a indicat că prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 3/18-8 din 11 aprilie 2017 „Cu privire la autentificarea dreptului de proprietate privată asupra terenului din str. Valea Dicescu, nr. 7” s-a decis atribuirea în proprietate Valentinei Butnaru a unui lot de pământ cu suprafața de 466 m² din str. Valea Dicescu, nr. 7.

După efectuarea unui control a constatat că decizia Consiliului Municipal Chișinău nr. 3/18-8 din 11 aprilie 2017 a fost adoptată contrar prevederilor legale.

S-a specificat că în aceste condiții, Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, s-a adresat cu notificarea nr. 1304/OT4 - 958 către Consiliul municipal Chișinău

și a solicitat abrogarea deciziei respective, iar până la depunerea cererii de chemare în judecată, Consiliul municipal Chișinău nu a reacționat sub nici o formă.

Reclamantul a menționat că decizia nr. 3/18-8 din 11 aprilie 2017 a Consiliului Municipal Chișinău contravine prevederilor legale deoarece conform datelor din Registrul bunurilor imobile proprietarul terenului vizat în decizia respectivă este Republica Moldova, iar legea oferă doar proprietarului dreptul de posesiune, dispoziție și folosință asupra bunului,

Astfel administrația publică locală nu putea decide referitor la privatizarea unui bun ce nu îi aparține cu drept de proprietate. De asemenea organul abilitat cu deetizarea proprietății publice este Agenția Proprietății Publice subordonată Ministerului Economiei.

A solicitat Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat anularea deciziei Consiliului municipal Chișinău nr. 3/18-8 din 11 aprilie 2017.

Prin hotărârea din 5 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de către Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu Valentina Butnaru și Agenția Proprietăți Publice cu privire la contestarea actului administrativ a fost admisă.

S-a dispus anularea Deciziei Consiliului municipal Chișinău nr. 3/18-8 din 11 aprilie 2017 „Cu privire la autentificarea dreptului de proprietate privată asupra terenului din str. Valea Dicescu, nr. 7, d-nei Valentina Butnaru” (f.d. 55, 61-65).

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a concluzionat că statul Republica Moldova deține dreptul de proprietate asupra terenului din mun. Chișinău str. Valea Dicescu, nr. 7 număr cadastral 0100210164. Dreptul de proprietate al statului este protejat în egală măsură ca și dreptul de proprietate al persoanelor fizice și juridice. Astfel proprietarul deține dreptul de posesiune, folosință și dispoziție asupra bunului, dreptul de dispoziție constă în dispoziție materială - dreptul de a hotărî asupra existenței materiale a bunului său și dreptul de dispoziție juridică -adică dreptul titularului de a hotărî cu privire la soarta juridică a bunului său, proprietarul putând să înstrăineze sau să constituie asupra bunului alte drepturi reale. Astfel statul prin autoritățile sale competente deține și oferă dreptul de dispoziție asupra terenului, din mun. Chișinău str. Valea Dicescu, nr. 7, număr cadastral 0100210164, prin acte de dispoziție exprese, emise în baza legii. Prezumția deținerii de alte autorități a dreptului de dispoziție asupra proprietății statului nu există, astfel nici o entitate publică sau privată nu își poate atribui arbitrar dreptul de dispoziție asupra proprietății statului.

Manifestând dezacord față de hotărârea primei instanțe, la 5 iunie 2018, Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel și respectiv, la 21 iunie 2018 Consiliul municipal Chișinău au declarat apel, solicitând admiterea acestuia și casarea integrală a hotărârii din 5 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse cererile de apel depuse de către Consiliul municipal Chișinău și Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel, fiind menținută hotărârea din 5 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 128, 129-136).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că prima instanță a elucidat toate circumstanțele pricinii, a apreciat obiectiv și sub toate aspectele probele administrate la dosar și în consecință a fost emisă o soluție corectă.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel, fiind împuternicit prin mandatul nr. 0951299 din 26 octombrie 2017 (f.d. 23), la 14 ianuarie 2019, a contestat-o cu recurs solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel, nu a constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a cauzei, fiind încălcate normele de drept procedural și aplicate eronat normele de drept material.

Totodată, recurenta a accentuat că instanțele de judecată a încălcat normele de drept procedural, deoarece nu a fost antrenat în proces coproprietarul construcțiilor – Valentin Buntaru.

S-a mai precizat că la moment suntem în situația când terenul aferent casei de locuit al recurente, prin lege, este recunoscut ca fiind proprietate a acesteia și doar ea poate pretinde la aceste teren, iar pe de altă parte, terenul dat, chipurile, prin efectul înregistrării cadastrale se află în gestiunea Agenției Proprietății Publice, doar că prin efectul aceleiași Legi și propriului Regulament, această Agenție nu este competentă să gestioneze terenurile aferente caselor de locuit.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019.

Potrivit art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, potrivit art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Instanța de recurs constată că la dosar este atașată scrisoarea Curții de Apel Chișinău din 4 februarie 2019, prin care a fost expediată în adresa părților copia deciziei instanței de apel (f.d. 137), însă la dosar nu sunt anexate probe care ar certifica data recepționării de către recurentă a copiei deciziei recurate.

Prin urmare, Colegiul consideră că recursul a fost depus în termen.

Copia recursului a fost expediată în adresa intimaților la 2 aprilie 2019, iar la 3 mai 2019, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care Agenția Proprietății Publice a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Suăpreamă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursul declarat de către Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel întemeiat și care urmează a fi admis.

În favoarea concluziei enunțate, se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c¹) Cod de procedură civilă al RM, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze

integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, trimițând cauza spre rejudecare în prima instanță doar în cazul în care a constatat încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural specificate la art.432 alin.(3) lit.d) și f). La solicitarea participanților la proces, instanța de recurs poate trimite cauza spre rejudecare în prima instanță o singură dată în cazul prevăzut la art.432 alin.(3) lit.b).

Potrivit art. 432 alin. (3) lit. d) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces.

Actele administrate la dosar certifică faptul că Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a depus cerere de chemare în judecată la 5 iulie 2017 împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu Valentina Butnaru și Agenția Proprietăți Publice, prin care a solicitat anularea decizie Consiliului municipal Chișinău nr. 3/18-8 din 11 aprilie 2017.

Ulterior, prima instanță prin hotărârea din 5 iunie 2018 a dispus anularea Deciziei Consiliului municipal Chișinău nr. 3/18-8 din 11 aprilie 2017 „Cu privire la autentificarea dreptului de proprietate privată asupra terenului din str. Valea Dicescu, nr. 7, d-nei Valentina Butnaru”, iar instanța de apel prin decizia din 22 ianuarie 2019 a respins cererile de apel depuse de către Consiliul municipal Chișinău și Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel, menținând hotărârea din 5 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizând situația de fapt din prezenta speță, în coroborate cu probele atașate la dosar, menționează că este prematură concluzia primei instanțe, menținută prin decizia instanței de apel, deoarece soluția în speță este eronată, adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural, care afectează legalitatea deciziei contestate și însuși conținutul unui proces echitabil.

Prin prisma art. 6 CEDO și art. 241 Cod de procedură civilă, întru asigurarea legalității și temeiniciei hotărârii, instanțele de judecată au obligația de a-și motiva hotărârile, care trebuie să cuprindă circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, răspunsuri la argumentele părților și legile de care s-a călăuzit instanța.

Instanța de recurs menționează că potrivit probelor atașate la dosar, actul administrativ contestat vizează soții Valentina Butnaru și Valentin Butnaru, însă instanța de judecată a omis antrenarea în proces a lui Valentin Butnaru.

În acest sens, instanța de recurs consideră oportun de a reliefa prevederile art. 183 alin. alin. (1) și (2) lit. lit. b) și c) Cod de procedură civilă, care statuează exhaustiv că după ce primește cererea de chemare în judecată, judecătorul pregătește pricina pentru dezbateri judiciare, pentru a asigura judecarea ei justă și promptă. Pregătirea pentru dezbateri judiciare este obligatorie pentru orice pricină civilă și are ca scop constatarea circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii, stabilirea componenței participanților la proces și implicarea în proces a altor persoane.

Prin urmare, legiuitorul în norma de drept procedural citată a lăsat prerogativa judecătorului, în procesul de pregătire a pricinilor civile pentru dezbaterile judiciare, reieșind din materialele administrate, să decidă asupra necesității antrenării în proces și a altor persoane.

Astfel, instanța de recurs reține argumentul recurentei precum că instanțele de judecată, la judecarea pricinii au soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces, și anume a coproprietarului construcțiilor Valentin Butnaru.

În consecință, întrucât soluționarea problemei drepturilor unor persoane neantrenate în proces se poate manifesta prin afectarea de fapt a acestor persoane, anume prin punerea în executare a hotărârii, instanța de recurs remarcă că instanțele de judecată ierarhic inferioare au soluționat problema drepturilor lui Valentin Butnaru care nu a fost implicat în proces.

Nu în ultimul rând, Colegiul consideră necesar de a reliefa prevederile art. 62 alin. alin. (1), (2) și (5) Cod de procedură civilă, care statuează expres că coparticiparea procesuală este obligatorie dacă examinarea pricinii implică soluționarea chestiunii cu privire la drepturile sau obligațiile mai multor reclamanți și/sau pârți atunci când obiectul litigiului îl constituie drepturile și obligațiile comune ale mai multor reclamanți sau pârți și când drepturile și obligațiile reclamanților sau părților decurg din aceleași temeuri de fapt sau de drept. Ca urmare a constatării temeiurilor coparticipării procesuale obligatorii, instanța judecătorească va înștiința, din oficiu sau la cererea participanților la proces, pe toți coreclamanții și copârții despre posibilitatea de a interveni în proces. Încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea participantului la proces privind înștiințarea coparticipantului poate fi atacată cu recurs. Intervenirea în proces se dispune, printr-o încheiere, pînă la închiderea dezbaterilor judiciare înaintea primei instanțe.

De menționat că circumstanțele relatate atestă încălcarea dreptului persoanelor neantrenate în proces la apărare și totodată încălcarea principiului contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale, care potrivit art. 26 alin. alin. (1) și (2) CPC, presupune că, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încît părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu pricina dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Astfel, Colegiul punctează faptul că instanțele de judecată, nu au cercetat sub toate aspectele circumstanțele cauzei și au încălcat normele legii procesuale stabilite în acest sens, în consecință adoptând o soluție neîntemeiată.

Colegiul precizează că circumstanțele relatate supra atrag încălcarea dreptului recurentului la un proces echitabil, respectarea căruia este accentuată și în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Concomitent, conform art. 241 alin. (5) Cod de procedură civilă, în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

În sprijinul normelor naționale vin și reglementările Curții Europene pentru Drepturile Omului, jurisprudența căreia își are izvorul în dreptul oricărei părți în

cadrul unei proceduri de a beneficia de respectarea acestor norme, fiind piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

La rejudecarea cauzei, se va ține cont de criticile invocate în textul deciziei și se va înlătura omisiunile admise, pentru asigurarea unei judecări corecte și legale a pretențiilor înaintate.

Prin urmare, ținând cont de faptul că instanțele de judecată ierarhic inferioare au soluționat problema drepturilor lui Valentin Butnaru care nu a fost implicat în proces, iar potrivit normelor de drept procedural, chestiunea privind antrenarea în proces a persoanei se soluționează de către prima instanță, Colegiul urmează să caseze decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Din considerentele menționate, avînd în vedere faptul că instanțele de judecată a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel, a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, art. 445 alin. (1) lit. c¹) Cod de procedură civilă al RM Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Valentina Butnaru, reprezentată de către avocatul Dumitru Pavel.

Se casează integral decizia din 22 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 5 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de către Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului municipal Chișinău, intervenient accesoriu Valentina Butnaru și Agenția Proprietăți Publice cu privire la contestarea actului administrativ, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în prima instanță – Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecător

judecătorii

Oleg Sternioală

Ion Druță

Iurie Bejenaru

Tamara Chișca Doneva

Nicolae Craiu